2016-01-20

Zakaz zbliżania się i nakaz eksmisji sprawcy przemocy domowej

W sprawach z użyciem przemocy w rodzinie sytuacja osoby doznającej przemocy jest szczególnie trudna. Osoba uwikłana jest, bowiem w sieć zależności emocjonalnej, a często również finansowej. Sytuacja chronicznego stresu, napięcia, cierpienia, lęku, bezradności oraz poczucia braku wpływu na własne życie sprawia, że osoby doznające przemocy nie potrafią się same bronić.

Zgodnie z art. 207 kk karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 podlega ten, kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym bądź przemijającym stosunku zależności od sprawcy, albo nad małoletnim, lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Przestępstwo znęcania się fizycznego lub psychicznego składające się na przemoc w rodzinie ma szczególny charakter. Sprawca, zamieszkując w jednym mieszkaniu czy domu z ofiarą ma możliwość stałego z nią kontaktu. W wypadku ofiary przemocy w rodzinie realizacja praw i wolności człowieka, w tym prawa do bezpieczeństwa, zdrowia i wolności ściśle wiąże się z izolacją sprawcy od ofiary przemocy.

Jednym z najbardziej skutecznych sposobów pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oprócz pomocy psychologicznej i wsparcia osób trzecich jest odizolowanie sprawcy przemocy od ofiary i jej rodziny szczególnie małoletnich dzieci.

W polskim systemie prawnym pomoc udzielana osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowania jest przy pomocy środków prawnych takich jak zakaz zbliżania się, zakaz kontaktów oraz nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu czy też eksmisja.

Zakaz zbliżania się

Do środków karnych orzekanych wobec sprawców przemocy w rodzinie zaliczyć trzeba znowelizowany art. 39 Kodeksu karnego, który przewiduje zakaz zbliżania się do określonych osób. Warunki stosowania tego zakazu przez sąd zostały uściślone w treści art. 41a kk. Zgodnie z tym przepisem sąd może orzec:

1. obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
2. zakaz kontaktowania się z określonymi osobami,
3. zakaz zbliżania się do określonych osób,
4. zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu,
5. nakaz opuszczania lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym

wobec sprawcy, który popełnił przestępstwo przeciw wolności seksualnej i obyczajowości małoletniego oraz wobec sprawcy, który popełnił przestępstwo z użyciem przemocy.

Sąd w zależności od okoliczności spawy może orzec wymienione środki lub zakazy pojedynczo lub kumulatywnie.

W przypadku nieprzestrzegania przez sprawcę przemocy domowej orzeczonego wyroku pokrzywdzony powinien ten fakt zgłosić na policji, która uruchomi stosowne procedury. Zgodnie z art. 244 kk niezastosowanie się do orzeczonego wyroku sądowego podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Eksmisja sprawcy przemocy domowej

W polskim systemie prawnym istnieje kilka odrębnych podstaw prawnych regulujących zagadnienie eksmisji rozumianej, jako nakaz opuszczenia zajmowanego lokalu. Nie wszystkie procedury są stricte przewidziane dla osób doznających przemocy w rodzinie, jednak to nie wyklucza możliwości skorzystania z tych procedur.

Eksmisja na podstawie przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów: osoba dotknięta przemocą w rodzinie może wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji małżonka, rozwiedzionego małżonka lub innego współlokatora tego samego lokalu, jeżeli ten rażąco nagannym postepowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkanie. (art. 13 ust 2 ustawy o ochronie praw lokatorów.) Postępowanie o eksmisję jest postępowaniem cywilnym, a więc sąd nie prowadzi takiego postepowania z urzędu, niezbędne jest złożenie stosownego wniosku do sądu rejonowego.

Eksmisja w wyroku rozwodowym – eksmisja współmałżonka, ze względu na jego „rażąco naganne zachowanie" może być orzeczona przez właściwy dla strony Sąd Okręgowy także w wyroku rozwodowym (art. 58 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Już w pozwie rozwodowym należy wnieść o eksmisję współmałżonka. Sąd orzekając rozwód jednocześnie orzeknie o eksmisji. Na tej podstawie eksmisja sprawcy przemocy jest możliwa nie tylko w odniesieniu do najmu, ale także do wszystkich form prawnych korzystania z lokalu.

Eksmisja na podstawie art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie– zgodnie z tym przepisem, jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta przemocą może zażądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania. Cytowany przepis skierowany jest wprost do osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie i jest niezależny od formy prawnej korzystania z lokalu. Zatem eksmitowany na tej podstawie może być także właściciel lokalu. Pamiętać należy, ze eksmitowany w tym trybie właściciel lokalu nie traci tytułu prawnego do lokalu. To, co ważne jest dla ofiar przemocy, że sprawy o eksmisję w trybie art. 11 a ustawy o przemocy w rodzinie są rozpoznawane w specjalnym przyspieszonym trybie, w postępowaniu nieprocesowym, po przeprowadzeniu rozprawy. Rozprawa powinna odbyć się w terminie jednego miesiąca od dnia wpływu wniosku, a rozstrzygnięcie sądu staje się wykonalne z chwilą ogłoszenia. Aby sąd mógł zastosować nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej w tym przyspieszonym trybie, konieczne jest, aby osoba doznająca przemocy złożyła stosowny wniosek do sądu rejonowego wydziału cywilnego.

Wykonanie wyroków eksmisyjnych

Uzyskanie wyroku o eksmisję sprawcy przemocy to dopiero część postępowania. Jeśli osoba, której wyrok dotyczy nie opuści mieszkania, konieczne będzie wyegzekwowanie wyroku przez komornika.

Co do zasady osoba eksmitowana powinna mieć zapewnione pomieszczenie tymczasowe, które powinna zapewnić gmina.